

Riktlinjer för att förebygga jäv hos sakkunniga i Region Stockholm samt Stockholm-Gotlands ledamöter i Nationellt system för kunskapsstyrning

Samtliga ledamöter som utses i Region Stockholms sakkunnigstruktur samt till nationella grupperingar i Nationellt system för kunskapsstyrning inom hälso- och sjukvård ska årligen fylla i en offentlig jävsdeklaration.

Ledamoten ansvarar för att uppgifterna som anges är riktiga och ska utan anmodan alltid lämna en ny jävsdeklaration om förändrade omständigheter uppstår som kan innebära att ledamoten riskerar bli jävig. Det är regionens ansvar att se till att de ledamöter de nominerar till nationella uppdrag har genomgått en jävsprövning och att en aktuell jävsdeklaration finns underskriven. Regionen ansvarar också för jävsbedömning av patient- och närstående-representanter i grupperingar som är kopplade till Stockholm-Gotlands värdskap inom Nationellt system för kunskapsstyrning.

För riktlinjer för jäv för nationella grupperingar inom Nationellt system för kunskapsstyrning, se särskilt *Riktlinjer för jävsbedömning och stöd i tolkning av jävsdeklarationen inom regioners arbete med kunskapsstyrning*.

Vikten av oberoende

Regionernas arbete med kunskapsstyrning ska vara oberoende, obundet och objektivt. Det är avgörande för kvaliteten i och tilliten för arbetet. De som verkar inom systemet för kunskapsstyrning ska vara fria från kopplingar som kan påverka deras saklighet. En person med uppdrag inom systemet för kunskapsstyrning ska inte ens kunna misstänkas för att låta sig påverkas av ovidkommande önskemål eller påtryckningar i sitt arbete. Då skadas förtroendet för beslutet och för hela kunskapsstyrningsorganisationen. Jävsfrågor ska ständigt diskuteras och löpande beaktas i anslutning till kunskapsstyrningsarbetet.

Regler för samverkan

I Sverige finns en värdefull samverkan mellan hälso- och sjukvården och industrin som på flera sätt utvecklats genom till exempel framtagande och utvärdering av nya metoder och behandlingar. För detta finns samverkansregler för den offentligt finansierade hälso- och sjukvården och läkemedels-, medicinteknisk och laboratorieteknisk industri

2020-04-20

att förhålla sig till. Det är Läkemedelsindustriföreningen (LIF), Swedish Medtech, Swedish Labtech och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) som undertecknat dessa. Överenskommelsen finns [här](#). Det finns också en policy från Läkarförbundet med vägledning avseende läkares kontakter med läkemedelsindustri/medicinteknisk industri. Dokumentet finns [här](#).

Bedömning av jäv

Bestämmelser om jäv finns i 11 och 12 §§ förvaltningslagen (1986:223). Två former av jäv bör nämnas särskilt, intressejäv och delikatessjäv. Intressejäv är beskrivet som att utgången av uppdraget ”kan väntas medföra synnerlig nytta eller skada”. Det mer övergripande delikatessjävet fokuserar på om det ”i övrigt finns någon särskild omständighet som är ägnad att rubba förtroendet” för experten och därmed också för myndigheten. Jävsgrunderna gäller även för expertens släktingar eller andra närstående.

Klara fall av jäv är:

- aktieinnehav i ett företag (som på något sätt är aktuellt i ärendet)
- ekonomiskt beroende av en part eller intressent
- nära vänskap eller ovänskap med någon som är part eller på annat sätt intressent
- tydligt beroendeförhållande till part eller intressent
- tidigare eller pågående tydligt ställningstagande eller engagemang i den aktuella frågan, till exempel inom ramen för arbete i ideella organisationer, tidigare eller pågående uppdrag för part eller intressent, till exempel delaktighet i projekt i annan fråga än den som är aktuell
- täta kontakter med part eller intressent, utan att ha, eller ha haft, något specifikt uppdrag och utan att ha liknande kontakter med andra aktörer/intressenter inom samma område
- andra förhållanden som kan framkalla misstankar om partiskhet (lojalitet eller motvilja) gentemot part eller intressent.

Vid bedömning av jäv är det alltid omständigheterna i det aktuella fallet som avgör. En individuell bedömning av risken för jäv ska göras. Typ av situation, omfattning och tiden den fortgått vägs in i bedömningen.

Nedan följer områden att särskilt beakta:

- **Typ av uppdrag**
Följande situationer utgör en särskild risk för jäv och/eller kan uppfattas som tveksamma ur förtroendepunkt (individuell bedömning görs):

2020-04-20

Tungt vägande:

- Engagemang i expertpaneler (s.k. advisory boards)
- Uppdrag som klinisk prövningsledare, principal investigator, i kliniska prövningar eller observationsstudier på uppdrag från läkemedels- eller medicinteknikföretag
- Innehav av aktier i enskilda företag (fondinnehav behöver inte uppges)
- Tidigare anställning på företag
- Forskningsanslag eller stipendium från företag

Inte lika tungt vägande:

- Föreläsningar på företagssponsrade möten, oavsett om eller hur uppdraget arvoderas
- Släktskap eller nära relationer till person i företag
- Deltagande, utöver klinisk prövningsledare, i kliniska prövningar eller observationsstudier
- på uppdrag från läkemedels- eller medicinteknikföretag

- **Pågående eller avslutat uppdrag**

Om uppdraget för företaget eller organisationen är pågående eller när det har avslutats har betydelse för bedömningen. Det är svårt att ange några exakta gränser för hur länge ett avslutat engagemang, som betraktats som en intressekonflikt, ska ha betydelse för att en expert kan anlitas för uppdrag inom kunskapsorganisationen. Tidsperiodens längd måste dock bero på arten och omfattningen av engagemanget, uppdragets karaktär och dess ekonomiska betydelse.

- **Ekonomisk ersättning för uppdrag**

Det har betydelse hur stor en eventuell ekonomisk ersättning är samt vem som är mottagare av den aktuella ersättningen. Betalas en ersättning för ett uppdrag är ersättningens storlek en viktig faktor i bedömningen och beloppet ska anges i jävsdeklarationen. Storleken på den ekonomiska ersättningen från företag ska redovisas samt vem som är mottagare av ersättningen. Värdeöverföringar där läkemedelsindustrin är en part ska rapporteras till läkemedelsindustrins samarbetsdatabas. Det ska framgå av jävsdeklarationen att experten har gett samtycke till att ingå i databasen. Även de villkor som förknippas med ett bidrag ska vägas in. Uppdrag för företag bör normalt vara ett uppdrag i tjänsten och uppdraget ska vara skriftligt överenskommet mellan medarbetaren, medarbetarens arbetsgivare och företaget. I jävsdeklarationen ska det också framgå om eventuell ersättning enbart täcker kostnader förknippade med uppdraget. Ersättning för utfört arbete ska vara

2020-04-20

skäligen i förhållande till arbetets innehåll och ska ges i enlighet med arbetsgivarens regler för ersättning. Inga andra förmåner, ersättningar eller gåvor får förekomma.

Vid bedömning av jäv ska det på jävsblanketten anges när vederbörande inte ska delta i diskussion/rekommendation. Följande skrivning kan t.ex. användas: "Bör anmäla intressekonflikt/jävsituation vid diskussion/rekommendation kring produkter från följande företag".

Jäv oförenliga med uppdrag

Vid beslut om förordnande av ledamöter ska jävsfrågor uppmärksammas och jävsituationer undvikas. Vid bedömning av risk för jäv gentemot ett stort antal företag/intressenter anses vederbörande ha jäv som är oförenliga med uppdrag inom systemet för kunskapsstyrning.

Hantering av jäv

Bedömning av risken för jäv görs enligt den delegationsordning som framgår nedan. Bedömningen dokumenteras på jävsblanketten. Den ledamot som bedömts som jävig samt ordförande för grupperingen ska meddelas och tillsammans ska ledamot och ordförande diskutera vilka åtgärder som bör vidtas för att undvika jäv.

Ansvarig enligt delegationsordningen ska bedöma om en person som bedömts som jävig kan fullfölja sitt uppdrag inom kunskapsstyrningsorganisationen.

Ordförande för grupper har ett ansvar att aktualisera frågan om jäv vid gruppernas arbete.

I beslutssituationer ska jävsförhållanden alltid deklarerats. Den som, efter bedömning, anses jävig deltar inte i några beslut eller rekommendationer som berör de situationer denne har bedömts jävig för. Ordförande för mötet avgör om vederbörande ska få yttra sig i ärendet och om denne ska lämna mötet under ärendets handläggning.

I samband med information och utbildning i kunskapsstyrningsorganisationens regi ska sakkunniga och externt anlidade experter som presenterar information och åsikter öppet deklarerat eventuellt jävsgrundande kontakter med läkemedelsindustrin, medicinteknisk industri eller andra partsintressen.

2020-04-20

Ansvar som sakkunnig i Region Stockholm eller som ledamot från Stockholm-Gotland i Nationellt system för kunskapsstyrning

Ledamöter/sakkunniga ska:

- Få information om jävspolicyn och lämna offentlig jävsdeklaration inför uppdragets början och sedan årligen.
- Undvika sådana omständigheter som kan innebära att rollen som objektiv sakkunnig kan ifrågasättas.
- Ansvara för att uppgifterna är riktiga.
- Utan anmodan alltid lämna ny jävsdeklaration om förändrade omständigheter uppstår som kan innebära att ledamoten riskerar bli jävig.

Samtliga jävsdeklarationer ska arkiveras centralt. Kopior av dessa ska i enlighet med offentlighetsprincipen tillhandahållas utan dröjsmål vid förfrågan från intressent.

Delegationsordning – mottagare av jävsdeklarationNationella uppdrag**Sakkunnigs funktion**

Ledamöter Nationellt programområde (NPO)

Ledamöter Nationell samverkansgrupp (NSG)

Ledamöter Nationell arbetsgrupp (NAG)

Bedömning av jävsdeklaration

Ordförande i Stockholm-Gotlands medicinska råd

Ordförande i Stockholm-Gotlands medicinska råd

Ordförande i Stockholm-Gotlands medicinska råd

Regionala uppdrag**Sakkunnigs funktion**

Ordförande i Stockholm-Gotlands medicinska råd

Ledamöter i Stockholm-Gotlands medicinska råd

Ordförande i Regionalt programområde (RPO)

Bedömning av jävsdeklaration

Hälso- och sjukvårdsdirektören i Region Stockholm

Ordförande i Stockholm-Gotlands medicinska råd

Ordförande i Stockholm-Gotlands medicinska råd

2020-04-20

Sakkunnigs funktion

Ledamöter i Regionalt programområde (RPO)

Ordförande i regional expertgrupp

Ledamöter i regional expertgrupp

Anställda som innehar uppdrag för Stockholm-Gotlands medicinska råd

Ordförande i Region Stockholms läkemedelskommitté

Ledamöter i Region Stockholms läkemedelskommitté

Ordförande i läkemedelskommitténs expertgrupper

Ledamöter i läkemedelskommitténs expertgrupper

Ordförande och ledamöter i läkemedelskommitténs arbetsgrupper

Anställda som innehar uppdrag för Region Stockholms läkemedelskommitté

Sakkunniga för Metodrådet Stockholm-Gotland, deltagande i HTA-arbete

Författare och faktagranskare till Viss/NKK

Författare och faktagranskare till Psykiatristöd

Övriga som utför uppdrag för kunskapsstyrningsorganisationen

Bedömning av jävsdeklaration

Ordförande i RPO*

Ordförande i Stockholm-Gotlands medicinska råd

Ordförande i regional expertgrupp*

Ordförande i Stockholm-Gotlands medicinska råd

Hälso- och sjukvårdsdirektören i Region Stockholm

Ordförande i Region Stockholms läkemedelskommitté

Ordförande i Region Stockholms läkemedelskommitté

Expertgruppsordförande**

Ordförande i Region Stockholms läkemedelskommitté

Ordförande i Region Stockholms läkemedelskommitté

Funktionsansvarig HTA

Funktionsansvarig Viss/NKK

Ordförande i RPO Psykisk hälsa

Uppdragsgivaren*

* Kontrasigneras av ordförande i Stockholm-Gotlands medicinska råd.

** Kontrasigneras av ordförande i Region Stockholms läkemedelskommitté.